

(Политика, 26.4.2008)

„Васкрс је основа и целокупан смисао наше вере. Значајни су и леви други господњи празници, као Божић, Богојављење и Преображење, али све би то било као без главе да није Васкрсења Христовог. Смисао доласка Сина божјег у свет и јесте Васкрсење. Христос је дошао да нас својом жртвом на крсту поврати у славу и стање у којем је био наш прародитељ Адам пре пада”, објашњава епископ нишки Иринеј (Гавриловић) значај највећег хришћанског празника Васкрса који се ове године слави 27. априла.

Владика Иринеј је 33 године на трону Епархије нишке и спада у ред уважаваних архијереја чија се реч с пажњом слуша у Српској цркви. Као епископ обављао је многе одговорне задатке у СПЦ попут превазилажења црквеног раскола у САД . Због тога је чак 22 пута одлазио у Америку. Као дугогодишњи професор, а потом и ректор Призренске богословије, владика Иринеј је живео и на Косову и Метохији и добро познаје ситуацију у јужној српској покрајини.

„Косово и Метохија нису узгубљени и једноставно наш народ то никада неће прихватити. То је света српска земља где је стварана наша држава, историја и култура. Све док су тамо наше највеће светиње, као Дечани, Грачаница, Богородица Љевишка и Пећка патријаршија, Косово никада неће бити изгубљено. Јевреји су дочекали да после 2.000 година да уђу у Јерусалим. Надам се да ми нећемо чекати толико, јер је Косово у Србији и Србија је на Косову”, каже владика Иринеј.

Многима је васкрсна радост помућена чињеницом да српски народ на Космету још пролази голготу?

Нажалост, наша браћа на Косову и Метохији већ неколико година се налазе у стању „Великог петка” и неће доживети Васкрс као сви остали слободни људи. Тешко је схватити и разумети да европски и амерички свет у којем је хришћанство основа њихове културе може да заузме такав став према једном историјском народу као што је наш. Срби су својом косовском баштином дали значајан допринос светској култури, тако да све што се догађа у јужној српској покрајини не може бити схваћено, а још мање

Пише: Епископ нишки Иринеј
петак, 22 јануар 2010 17:48

оправдано. Вероватно ће историја објаснити ово време и да ли је реч о завери или интересима које ми још не схватамо. Али, страшно је да данас у 21. веку људи не смеју због страха да изађу из свог дома како би обрађивали имања.

После полемике између митрополита Амфилохија и епископа Артемија, изгледа да СПЦ није више јединствена о питању Косова и Метохије?

Не бих рекао да је епископат Цркве мање јединствен. Нажалост, владика Артемије је мученик, препун невоља, и не треба много да се те скупљене муке експонирају. У суштини, овде је реч о два приступа. Владика Артемије сматра да не могу обнављати српске светиње они који су палили и рушили. Можда је тај став и оправдан када бисмо живели у нормалном времену и да оно што је рушилачка рука попалила да паметна рука обнови. Митрополит Амфилохије, а то је и став Синода и великог броја чланова Сабора, сматра да треба искористити расположење оних који су омогућили рушење да се поправи оно што се може поправити. Јер, постоји бојазан да уколико се то сада не уради неће никада.

У јавности је тај сукоб другачије схваћен?

Понављам, нема поделе у Цркви или епископату поводом Косова. То су само различита мишљења о једном проблему и време ће показати ко је у праву.

Епископ Иринеј

„Срби су својом косовском баштином дали значајан допринос светској култури, тако да све што се догађа у јужној српској покрајини не може бити схваћено, а још мање оправдано. Вероватно ће историја објаснити ово време и да ли је реч о завери или интересима које ми још не схватамо”

Ближи се и почетак Светог архијерејског сабора и питање је да ли ће Његова светост моћи да председава. Зато се све чешће говори о могућности избора новог

поглавара СПЦ?

Незахвално је о томе давати личне изјаве мимо Синода и Сабора. Патријарх Павле је био изабран док је Герман још био жив. И тада је било тешко бирати новог поглавара поред живог патријарха. То није баш уобичајено и нормално и тешко је било наћи оправдање. Не знам какав ће став сада Сабор заузети. Његова светост је пре неколико година, осећајући старост, помишљао на повлачење. Чак је и са мном о томе разговарао. Тада су му рекао да то не би било добро, поготово што је тада још био у доброј кондицији и активно учествовао и пратио догађаје у Цркви и друштву. Али не знам шта сада патријарх мисли о томе и шта ће учинити.

Да ли би Сабор могао да изабере архијереја који би трајније заменивао болесног патријарха?

Није немогуће да, сходно Уставу СПЦ, који није догмат и може да се мења, Сабор донесе и такву одлуку.

Ко ће председавати Сабору уколико то не буде могао патријарх?

Најстарији епископ по посвећењу, односно митрополит. Ако митрополит није најстарији по посвећењу, онда епископ. Владика шабачки Лаврентије је најстарији по посвећењу у Српској цркви.

Вернике све више узнемирава разлика око начина служења Свете литургије, иако је Сабор донео одлуку да се поштује постојећи богослужбени поредак. Да ли је комисија за литургијска питања нешто решила?

Комисија до сада ништа није урадила. Али, поред свих невоља и проблема који су се појавили, због такозваних реформатора литургије, има једна позитивна и утешна ствар. А то је да народ чува веру и то је веома добро. Дешавало се у историји да су патријарски и епископи падали у јерес, а да је народ чувао веру. Наравно, далеко смо од јереси, јер ово и није никаква реформа. Ја сам за то да се поштује древна вековима утврђена

пракса богослужења. А ако има нешто што је током времена ушло у литургију, а није оправдано, зна се ко то треба да решава. Не професори, већ Сабор јерархије. Ми смо део породице православних цркава и треба да видимо како на тај проблем гледају Грчка, Руска, Бугарска црква и Јерусалимска патријаршија. Не можемо ми да штрчимо и будемо најпааметнији.

Код верника постоји и страх да нас та реформа литургије потенцијално приближава католичкој миси?

Да ли има тенденција таквом приближавању, не знам. Али, има знакова да је то тако. Можда се и несвесно иде у том правцу. Када почну сва та размишљања како да се служи, завршићемо као протестанти. У протестантизму свако служи и тумачи Јеванђеље на свој начин и живи по Христу како он мисли да треба. Ми смо саборна црква и код нас се све одлучује на сабору јерархије. Када се појави проблем окупи се сабор помесне цркве, размотри и донесе одлуку и о томе информишу остале цркве. Најгоре је што је због питања служења литургије дошло до поделе у народу и што се не види крај томе, уколико се настави са реформама.

Посета патријарху

– Пре десетак дана посетио сам Његову светост на ВМА. Обрадовало ме је то што је имао израз лица као пре пет-шест година. Седео је и лепо смо разговарали. Чак је био и духовит. Када сам га у шали упитао ко је од двоје-троје људи што брину о њему најгори, одговорио ми је: „Ја сам”

Како гледате на документ из Равене у којем су и католички и православни теолози разматрали примат римског папе?

Ми не можемо да говоримо о положају римског епископа у садашњем стању, када католици себе сматрају одвојеним од Православне цркве. Тачно је да је папа, док је био у саставу цркве, с обзиром на тадашњи положај Рима, имао прво почасно место међу осталим патријарсима, али то није било право власти. Власт у цркви није сконцентрисана у једној личности, већ у сабору где делује Свети дух који руководи

црквом. Немамо ништа против да папа поново буде први међу једнакима, али тек када се врати у цркву.

За пет година навршиће се 1.700 година од проглашења Миланског едикта. Да ли се Ниш спрема за тај догађај, пошто се цар Константин родио у вашем граду?

То ће бити догађај светског хришћанства. Значајан за све градове у којима је цар Константин живео и владао. Од Милана, Цариграда, Солуна и Ниша. Спремајући се за тај догађај, ми смо подигли цркву посвећену цару Константину и царици Јелени која ће, надам се, потпуно бити уређена за неколико година. Организоваћемо циклус историјских предавања на којем ће учествовати историчари и теолози и из Католичке и Протестантске цркве. Цар Константин је учинио прекретницу у историји хришћанства. На Западу је уважаван, али га не сматрају, као у Православној цркви, светитељем, изузев на Сицилији.

Да ли ће то бити и прилика да и папа дође у Србију?

Имао сам разговоре и сусрете са личностима из Католичке цркве. И они предлажу да формирамо заједнички одбор за прославу овако великог догађаја, али то треба да буде на нивоу СПЦ, а не Нишке епархије. Тако да и о евентуалном доласку папе треба да одлучи Црква. Можда то и не би био лош потез. Не треба бежати од сусрета са папом и представницима Католичке цркве. Ми немамо разлога да се бојимо и стидимо. То би била прилика да кажемо шта мислимо о њима. Ако им Господ помогне да сагледају да су скренули, могу да почну и полако да исправљају. Људски је грешити, али људски је и покајати се.

Ниш добија нове цркве?

– Наследио сам три цркве у Нишу, а сада их имамо, хвала Богу, девет. Поднели смо захтеве за градњу још две цркве Свете Петке и Светог Василија Острошког. Још када бисмо подигли две-три решили бисмо проблем на дуже време, јер само у граду Нишу живи више од 300.000 људи. Можда бисмо и више подигли да 2001. године није дошло до пожара на Саборној цркви која је тек тада била реновирана. За накнадну санацију потрошено је додатних два милиона евра што нас је онемогућило да средства

Патријарси и епископи падали у јерес, народ чувао веру

Пише: Епископ нишки Иринеј
петак, 22 јануар 2010 17:48

усмеравамо на градњу других цркава. По селима имамо доста цркава, али градови су заостали. Подигли смо и нове цркве у Лесковцу и Крушевцу – прича епископ нишки и додаје да локална власт начелно подржава црквено градитељство, али проблеми настану када ствар треба и да се конкретизује.

(Разговарао **Миленко Пешић**)